

УДК 636.12.084

ГОДІВЛЯ СПОРТИВНИХ КОНЕЙ

Жукорський О. М., д. с.-г. н.

Національна академія аграрних наук України

Ткачова І. В., к. с.-г. н.

Інститут тваринництва НААН

У статті висвітлено основні аспекти та особливості годівлі коней різних статевікових груп, залежно від напрямку використання, ступеня навантаження та пори року. Загальний рівень годівлі коней в період тренінгу і випробувань має бути не нижче 2,5 корм.одн на 100 кг живої маси, із розрахунку на 1 корм. одн раціону не менше 10,5 МДж обмінної енергії, 72 г перетравного протеїну. Спортивні коні у період виступів та іподромних випробувань повинні споживати обмежену кількість сухої речовини на 100 кг живої маси, але з високою концентрацією в раціоні поживних і біологічно активних речовин.

Ключові слова: **кінь, годівля, іподромні змагання, нормування раціону.**

Спортивні коні потребують особливого ставлення та індивідуального підходу. Вони примхливі до їжі, воліють споживати певні корми, чутливо реагують на зміну розпорядку дня і т.д. Від них потрібна максимальна напруга в порівняно ранньому віці, а їх організм, особливо кінцівки, відчуває величезні навантаження. Коні, яких готують для скачок або інших видів кінного спорту, не повинні бути занадто вгодованими. Їх потрібно утримувати в тренувальній (робочій) кондиції, без зайвого жиру. У той же час скакові коні не повинні бути й занадто худими. При підготовці коней для іподромних змагань або інших видів спорту дуже важливо, щоб тварини отримували енергію, протеїн, мінеральні речовини й вітаміни в достатній кількості для прояву генетично обумовлених можливостей, інакше спадкові задатки за ознакою жвавості реалізуються лише на 35 %. Крім того, нестача в раціоні, наприклад, обмінної енергії в більшості випадків призводить до того, що спортивні коні сходять із дистанції до кінця перегонів. Тому досягнення спортивних коней багато в чому залежать від повноцінної годівлі. При нормуванні годівлі спортивних коней необхідно враховувати, що спортивна робота коня підвищує потребу в енергії, вітамінах і кухонній солі. У період тренінгу й випробувань потреба в енергії підвищується на 32 %, у протеїні та лізині – на 13 %, у мінеральних речовинах — на 12%, у тому числі в кухонній солі – на 80 %, у вітаміні А – на 85 %, D – на 66 %, E – на 37 %, групи В – на 15-80 % у порівнянні з кінями, що знаходяться на відпочинку.

Потреба спортивних коней у поживних речовинах залежить від живої маси, темпераменту й виконуваної роботи (тренінг, випробування, відпочинок). Норми поживних речовин для спортивних коней наведені в табл. 1.

Загальний рівень годівлі коней у період тренінгу й випробувань повинен бути не нижче 2,5 корм.одн на 100 кг живої маси. На 1 корм.одн раціону має припадати не менше 10,5 МДж обмінної енергії, 72 г перетравного протеїну, 4,5 г лізину, 5 г кальцію, 4 г фосфору, 4,8 г кухонної солі, 10 мг каротину, не більше 180 г сирової клітковини та ін.

Особливо важливо контролювати рівень енергії в раціонах спортивних коней у період їх виступів та іподромних випробувань, оскільки ці коні повинні споживати обмежену кількість сухої речовини на 100 кг живої маси, але з високою концентрацією в ньому поживних і біологічно активних речовин.

Таблиця 1

**Раціон годівлі спортивних коней живою масою 500 кг,
на 1 голову за добу, кг**

Вид корму	Період виступів	Період відпочинку
Сіно злакове	7,0	7,0
Овес	7,0	5,0
Висівки	-	0,5
Премікс	0,15	0,10
Сіль кухонна, мг	66,0	33,0

Розроблено примірну структуру раціонів спортивних коней до добової потреби за кормовими одиницями. Так, у зимовий період під час тренування і виступів передбачено згодовування сіна – 25 %, вівса – 60 %, кукурудзи – 8 %, пшеничних висівок – 2 %, трав'яного борошна – 2 %, меляси – 3 %; під час відпочинку: сіна – 35 %, вівса – 60 % і пшеничних висівок – 5 %. У літній період під час тренування і виступів: сіна – 20 %, вівса – 60 %, кукурудзи – 10 %, пшеничних висівок – 2 %, меляси – 3 %, зеленої маси – 5 %; під час відпочинку: сіна – 25 %, вівса – 60 %, зеленої маси – 15 %.

Приблизні раціони для спортивних коней із живою масою 500 кг під час виступів у зимовий період, на 1 голову на добу містять: сіно злаково-бобове – 7 кг, овес – 7 кг, кукурудза – 1 кг, трав'яна мука – 1 кг, меляса – 0,5 кг, премікс – 0,1 кг, сіль кухонна – 60 г; в період відпочинку – сіно злаково-бобове – 8 кг, овес – 5 кг, висівки пшеничні – 0,5 кг, сіль кухонна – 33 г, премікс – 1 % до раціону.

У період виступів, у день відпочинку, рекомендується згодовувати відвар із пшеничних висівок (1 кг) і лляного насіння (25 г) або спеціальну заварну кашу, що складається з 2 кг попередньо пропареного вівса, 0,5 кг замочених у гарячій воді пшеничних висівок і 25 г лляного відвару. Для приготування лляного відвару, який швидко відновлює сили коня, беруть 1 кг лляного насіння на 6 л кип'яченої води. Насіння висипають в окріп і ретельно перемішують. Після поступового охолодження його в теплом вигляді згодовують коню. Відвар у кількості 300 г на добу дають окремо або разом із концентрованим кормом. У раціонах спортивних коней кукурудзу можна замінити вівсом, трав'яне борошно – сіном доброї якості, мелясу – цукровим буряком або морквою в кількості 2,0-2,5 кг на добу, премікс – солями мікроелементів і вітамінними препаратами. У раціонах замість концентрованих кормів можна згодовувати комбікорми. У літній період до раціонів включають зелену масу в кількості не більше 5-6 кг на голову на добу. Із включенням до раціону зеленого корму спортивні коні стають особливо вимогливі до якості сіна, яке згодовують і влітку.

Приблизні раціони спортивних коней під час іподромних випробувань, на 1 голову на добу: сіно – 6 кг, овес – 5,5 кг, пшеничні висівки – 0,7 кг, меляса – 0,2 кг, кров'яне борошно – 0,1 кг, м'ясо-кісткове борошно – 30 г, лляне насіння – 75 г, трава люцерни – 2 кг, сіль кухонна – 35 г; в осінній період: сіно – 6 кг, овес – 5 кг, пшеничні висівки – 1 кг, меляса – 0,1 кг, кісткове борошно – 30 г, лляне насіння – 50 г, трава люцерни – 1 кг, сіль кухонна – 35 г.

Спортивних коней годують не менше 4 разів на добу, приблизно в 9, 12, 17 і 22 години. При цьому розпорядок дня ранкові тренування проводять за 3 години до годівлі. Але може бути й інший розпорядок дня, коли ранкове годування проводять за 2,5 години до тренування коней. Більш правильним вважається годування спортивних коней із ранку до тренування.

Спортивне навантаження коня впливає на його потребу у воді, підвищуючи її вдвічі у порівнянні з кінями, що знаходяться в спокої. Нестача води призводить до втрати апетиту, що обумовлює уповільнення росту, зниження ефективності використання корму і працездатності. Кінь, позбавлений води, гине через 17 - 18 днів.

Коні потребують вільного доступу до свіжої, чистої води. Щоб уникнути зневоднення, розрив між двома напуваннями не повинен бути менше 4 годин. Допустимі тимчасові обмеження в доступі до води, коли кінь розгарається після праці або тренувань. При стійловому утриманні, напування коней повинне відбуватися не менш 3-х разів на добу, у спекотний час кількість напувань збільшують.

Температура води для напування коней – не нижче 4 °С, для жеребних кобил (задля запобігання аборту) – 10-14 °С.

Потреби коней у воді надано у табл. 2.

Таблиця 2

Норми* споживання води кінями на голову на добу, л

Статевовікові групи коней	Всього	На поїння	На інші виробничі потреби
Жеребці-плідники	70	45	25
Кобили з лошатами	80	65	15
Кобили, мерини, молодняк старше 1,5 року	60	50	10
Молодняк у віці від відлучення до 1,5 року	45	35	10

*Примітка. * - Норми витрат води на виробничі потреби включають витрати води на миття тварин, спорядження та обладнання, прибирання та дезінфекцію виробничих приміщень. У південних районах норми витрат води для коней збільшуються на 25 %.*

Для збільшення норми споживання води у спекотний період можна заохотити коня шляхом додавання до води смакових речовин (яблучний сік, електроліти). У зимовий період воду для коней необхідно підігрівати до вище рекомендованої температури.

Таблиця 3

Особливості годівлі коней під час фізичних навантажень

Тип навантаження	Згодовування грубих кормів	Згодовування концентрованих кормів
Інтенсивна	Видалити за 4 години до змагань	За 4 години до змагань
Від легкої до середньої	Видалити за 4 години до змагань або надати можливість пастиись	За 4 години до змагань
Дистанційні пробіги	Вільний доступ до початку змагань. Годівля під час змагань	За 4 години до змагань або невелика кількість під час змагань (0,2-0,45 кг)

Час проведення змагань потребує корегування згодовування коню добового раціону. Так, якщо інтенсивний тренінг або змагання відбувається в першій половині дня,

згодовування раціону у наступному порядку:

- ранок – 25 % добової норми
- обід – 40 % добової норми
- вечір – 35 % добового раціону

Якщо інтенсивний тренінг або змагання відбувається в другій половині дня, згодовування раціону у наступному порядку:

- ранок – 40 % добової норми
- обід – 25 % добової норми
- вечір – 35 % добового раціону

Для забезпечення доброго здоров'я та фізичного стану і тривалої спортивної роботоздатності коня необхідно дотримуватися наступних важливих правил в годівлі :

1) Раціон повинен приблизно на 50% складатися з грубих кормів.

Хорошої якості грубі корми - це основа для всіх раціонів. Всі коні, незалежно від фізичних навантажень, вимагають як мінімум 1 % від маси тіла у вигляді грубих кормів, для нормальної роботи травного тракту. Грубі корми можуть бути представлені у вигляді сіна чи інших кормів, що містять високий рівень клітковини. Додавання всіх інших кормів у раціон коня має бути засноване на наявних грубих кормах.

2) Задавання кормів потрібно здійснювати, беручи до уваги вагу тварини.

3) Зміни раціону має відбуватися поступово протягом 2 тижнів.

4) Ніколи не давати більш ніж 2,2 кг зерна за одне годування.

5) Годувати потрібно часто і невеликими порціями, оскільки у коня невеликий об'єм травного тракту.

6) Коні повинні приймати корм як мінімум три рази в день -вранці, вдень і вночі невеликими порціями: на кожне годування має припадати по 2-2,5 кг корму.

7) Годувати коня краще щодня в один і той же час і в тому ж місці. У коней дуже швидко виробляється звичка і вони охоче дотримуються режиму.

8) Корм потрібно задавати по вазі, а не обсягу. Завжди необхідно зважувати корми тому що задавання кормів за обсягом може мати погані наслідки.

9) Готувати раціон потрібно щодня в кількості, що забезпечує денну потребу, цим уникають можливість псування корму.

10) Перед кожною годівлею потрібно видаляти залишки з годівниці.

11) Використовувати корми тільки доброякісні.

12) Зменшувати кількість концентрованих кормів, коли коні не тренуються.

13) За відсутності тренувань, обов'язково надавати коневі моціон.

14) Фізичні навантаження здійснювати не раніше як 2-3 години після годівлі.

15) У коня завжди повинен бути доступ до свіжої і чистої води.

16) Регулярно оглядати і перевіряти зуби.

Висновок. Загальний рівень годівлі коней в період тренінгу і випробувань має бути не нижче 2,5 корм.одн на 100 кг живої маси, із розрахунку на 1 корм. одн раціону не менше 10,5 МДж обмінної енергії, 72 г перетравного протеїну. У період виступів та іподромних випробувань спортивні коні повинні споживати обмежену кількість сухої речовини на 100 кг живої маси, але з високою концентрацією в раціоні поживних і біологічно активних речовин.

КОРМЛЕНИЕ СПОРТИВНЫХ ЛОШАДЕЙ

Жукорський А. М., Национальная академия аграрных наук Украины

Ткачева И. В., Институт животноводства УААН

В статье освещены основные аспекты и особенности кормления лошадей различных половозрастных групп, в зависимости от направления использования, степени нагрузки и времени года. Общий уровень кормления лошадей в период тренинга и ис-

питаний должен быть не ниже 2,5 корм. ед. на 100 кг живой массы, из расчета на 1 корм. ед. рациона не менее 10,5 МДж обменной энергии, 72 г переваримого протеина. Спортивные лошади в период выступлений и ипподромных испытаний должны потреблять ограниченное количество сухого вещества на 100 кг живой массы, но с высокой концентрацией в этой порции питательных и биологически активных веществ.

Ключевые слова: лошадь, кормление, ипподромные состязания, нормирование рациона.

FEEDING OF SPORT HORSES

Zhukorsky A. M., The National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine

Tkachev I. V., Institute of Animal UAAN

The paper highlights the main aspects and features of feeding horses of different age groups, depending on the application, the degree of – load and time of year. Overall feeding horses during training and testing should be at least 2.5 korm.odn per 100 kg live weight, based on the one feed. one-quarter of the diet at least 10.5 MJ metabolizable energy, 72 g of digestible protein. Sport horses in the period of speeches and Hippodrome tests should consume a limited amount of dry matter per 100 kg body weight, but with high kontsentratsii in this diet nutritious and biologically active substances.

Keywords: horse, feeding, hippodrome competition, regulation of the diet.